

20 aprilie 2001

Avocat și client

Clientul, ca majoritatea clienților, spunea că e nevinovat. Data execuției fusese fixată peste treizeci și trei de zile.

Arthur Raven, avocatul lui, era hotărât să nu-și facă griji. La urma urmei, se gândea el, nici măcar nu se băgase în treaba asta de bunăvoie. Fusese ales de Curtea de Apel Federală ca să se asigure că, după zece ani de recursuri, nu mai rămăsese nimic care să-i salveze viața lui Rommy Gandolph. Iar a-și face griji nu intra în îndatoririle lui.

Dar își făcea griji.

– Ce-ai spus? întrebă Pamela Towns, tinăra lui parteneră, care stătea pe scaunul din dreapta.

Arthur scosese un oftat plin de îngrijorare, pe măsură ce analiza situația.

– N-am spus nimic, răspunse. Numai că nu-mi place să pierd din start.

– Atunci n-o să pierdem, îi zise Pamela, care arăta ca o prezentatoare de știri, zîmbindu-i cu gura pînă la urechi.

Erau departe de oraș, gonind cu o sută douăzeci de kilometri pe oră cu sedanul cel nou, nemțesc, al lui Arthur. Prin părțile acelea, drumul era atît de neted și de drept, că nici nu era nevoie să atingă volanul. Lăsau în urmă pămînturile fermelor din pre-rie, miriști și ogoare, tăcute și încremenite în lumina slabă a dimineții. Părăsiseră Center City la șapte, ca să evite traficul aglomerat. Arthur spera ca întrevvedere preliminară cu noul lor

client, Rommy Gandolph, de la închisoarea statală din Rudyard, să fie scurtă și să ajungă înapoi în biroul său pînă la ora două sau trei, dacă îndrăznește să-l invite pe Pamela la prînz. Era perfect conștient de prezența tinerei femei de lîngă el, de părul blond-roșcat ce-i cădea moale pe umeri, de mîna care-i cobora din cînd în cînd pe coapsă, ca să-și aranjeze fusta cadrilată, ce i se tot ridica.

Cu toate că dorea să-i fie pe plac, Arthur nu putea să-i dea speranțe în privința cazului.

– Din punct de vedere legal, în momentul acesta, singurul lucru care ne-ar putea duce la anularea sentinței ar fi o dovadă nouă, care să-i demonstreze nevinovăția. Și n-o să găsim așa ceva.

– De unde știi? îl întreba Pamela.

– De unde știu? Știu, pentru că individul și-a mărturisit tuturor vina, cu excepția celor de la *Daily Planet*. În urmă cu zece ani, Gandolph recunoscuse totul la poliție, apoi dăduse o declarație scrisă procurorului Muriel Wynn, pe care o repetase în fața camerei de luat vederi. De fiecare dată, recunoscuse că el a fost persoana care împușcase doi bărbați și o femeie, lăsîndu-i apoi în camera frigorifică a unui restaurant. Cazul era cunoscut și acum, după cum îl denumise presa, drept „Masacrul din 4 Iulie“.

– Dar la telefon nu încetează să spună că-i nevinovat! exclamă Pamela. Nu crezi că-i posibil?

Arthur, care fusese procuror-adjunct înainte de a se angaja, cu șapte ani în urmă, la firma O'Grady, Steinberg, Marconi și Horgan, nu credea că-i posibil. Dar Pamela, care avea douăzeci și cinci sau douăzeci și șase de ani, de-abia începuse să practice meseria. Salvarea unui client nevinovat era acel soi de aventură pe care și-o imaginase în timpul facultății – să alerge, precum Ioana d'Arc, în căutarea Dreptății. Cu toate acestea, se angajase la o firmă mare de avocatură, cu 120 000 de dolari pe an. Dar de

ce să nu ai totul? Nu poți să condamni oamenii pentru visele lor. „Dumnezeu știe ce au în minte“, gîndi Arthur Raven.

– Ascultă, uite ce-am găsit în dosarul lui Rommy de punere în libertate sub supraveghere, zise Pamela. În data de 5 iulie 1991 fusese condamnat să-și ispășească pedeapsa în totalitate, pentru încălcarea condițiilor de comportare în perioada de libertate sub supraveghere! Crimele au avut loc în dimineața zilei de 4 iulie. „Să-și ispășească pedeapsa“ nu înseamnă că era la închisoare?

– Înseamnă că fusese la închisoare la un moment dat. Nu neapărat în ziua de 4 iulie. Documentele nu arată că era în pușcărie în ziua respectivă.

– Nu. Dar e ceva ce merită investigat, nu-i așa?

Ar fi fost ceva demn de a fi investigat cu un deceniu în urmă, cînd mai existau dosarele care ar fi putut să dovedească faptul că asta era o idee prostească. Chiar și așa, Curtea de Apel Federală i-ar fi acordat lui Gandolph o scurtă aminare a execuției, timp în care Arthur și Pamela ar fi fost obligați să se agite pentru o teorie tenace, dar inutilă pentru că nu avea nici o bază.

Din ce în ce mai iritat de posibilitatea de a irosi și mai mult timp, Arthur apăsă puțin pedala de accelerație și simți o satisfacție inexplicabilă văzînd cum automobilul răspunde la comenzi. Își cumpărase mașina cu două luni în urmă, considerînd-o un fel de trofeu, cînd devenise partener la firma de avocatură. Fusese unul dintre puținele obiecte de lux pe care și le permisese vreodată, însă, cînd răsucise cheia în contact, avusese senzația că nu respectă amintirea tatălui său, care murise de curînd. Acesta fusese un om iubitor, dar una dintre excentricitățile sale fusese cumpătarea exagerată.

– Ia ascultă, zise Pamela, care scosese din plicul gros pe care-l ținea în poală lista cu infracțiunile săvîrșite de Rommy Gandolph și citise ce scria în ea. Acesta fusese hoț și tăinuitor de lucruri furate. Fusese condamnat de șase ori pentru spargere, furt

și, de mai multe ori, pentru posesie de bunuri furate. Dar nu folosea niciodată arme, comentă Pamela. Fără violență. Nici o femeie victimă. Cum de-a devenit subit violator și ucigaș?

– Exersînd, exersînd, exersînd, îi răspunse Arthur.

Văzu, cu colțul ochiului, cum buzele pline ale Pamelei se tuguiră. Stricase totul. Ca de obicei Arthur nu știa exact cu ce anume greșea în felul în care se purta cu femeile, de rămăsese burlac pînă la treizeci și opt de ani. „Unul dintre motive era înfățișarea“, se gîndi el. Încă din adolescență avea paloarea și lipsa de vlagă a celor de vîrstă medie. În timpul facultății fusese căsătorit pentru o perioadă scurtă și chinuitoare cu Maria, o imigrantă romîncă. După aceea, lăsase o vreme impresia că nu avea nici chef, nici timp s-o ia de la început. Se dăruise prea mult avocaturii; pusese prea multă patimă și furie în fiecare proces; fuseseră prea multe nopți și week-end-uri în care preferase să fie singur, ca să se poată concentra. Sănătatea în declin a tatălui său, precum și problema viitorului surorii sale, Susan, îi înlăturaseră, ani de zile, orice preocupare pentru femei. Dar acum, cînd căuta cel mai slab semn care să arate că Pamela era interesată de el, se simți umilit de prostia lui. Speranțele lui de a avea succes erau nule, la fel ca speranțele ei de a-l salva pe Gandolph. Simți nevoia să le înlăture pe toate.

– Uite ce-i cu clientul nostru, cu Gandolph... Cu Rommy... Nu numai că Rommy a mărturisit imediat și de mai multe ori, dar cînd s-a ajuns la proces, apărarea lui s-a bazat pe ideea nebuniei. Ceea ce înseamnă că, implicit, avocatul său a recunoscut că Rommy a comis crima. După condamnare au urmat zece ani de recursuri, de petiții, de proceduri *habeas corpus*, cu două echipe diferite de procurori – și nici unul dintre ei n-a spus vreodată că Rommy nu ar fi făptașul. Să nu mai spun că Rommy s-a trezit că n-ar fi vinovat de nimic doar cînd mai erau patruzeci și cinci de zile pînă să dea ortul popii. Să fim serioși, Pamela! Crezi că le-a zis avocaților pe care i-a avut înaintea noastră că-i

nevinovat? Orice pușcăriaș știe regulile jocului: avocați noi, povești noi.

Arthur zîmbi, încercînd să pară că le știe pe toate, dar adevărul era că nu se obișnuise niciodată cu minciunile pe care le spuneau delincvenții avocaților. După ce plecase din procuratură, Arthur lucrase rareori ca avocat al apărării, doar atunci cînd una dintre corporațiile cliente ale firmei – sau șefii acestora – erau bănuite de vreo escrocherie financiară. Justiția cu care avea el de-a face zilnic, ca practicant de drept civil, era o justiție mai curățică, în care ambele părți acționau fără patimă și în care punctele în litigiu erau chestiuni mărunte de politică economică. Anii petrecuți ca procuror păreau a fi aparținut unui timp în care fusese obligat zilnic să curățe un subsol inundat, în care bacteriile și duhoarea de canalizare făceau să putrezească aproape orice. Se zice că puterea corupe. Dar zicala este valabilă și în cazul răului. Răul corupe. Un singur gest nefiresc, o manifestare a unui psihopat, ce trece dincolo de limitele a ceea ce poate fi acceptat – un tată care-și aruncă pruncul pe fereastră, de la etajul al zecelea; un fost elev care îi taie gîtul unui profesor; sau cineva, precum noul client al lui Arthur, care nu numai că a ucis, dar a și sodomizat unul dintre cadavre – produce o reacție inversă, care îi pingărește pe toți cei implicați: polițiști, procurori, avocați ai apărării, judecători. Nici unul dintre cei care au de-a face cu aceste orori nu reacționează cu lipsa de patimă pe care o presupune justiția. Exista o singură concluzie: totul se ducea la naiba! Arthur nu-și dorea deloc să se întoarcă pe tărîmul acela, în care haosul părea oricînd pe cale să se dezlănțuie.

După încă cincisprezece minute de mers, ajunseră la destinație. Rudyard era un orașel ca multe altele din Vestul Mijlociu, avînd în centru cîteva clădiri întunecate, încă minjite de funingine, și niște hangare din tablă, cu acoperișuri din plastic scorjit, care găzduiau diferite activități anexe ale fermelor. Periferia era în curs de modernizare, cu centre comerciale și case de

locuit, ca efect al siguranței economice produse de o industrie neobișnuită: închisoarea.

După ce trecură printr-un cartier ca un decor de film, cu arțari și căsuțe din cărămidă, construcția se ivi brusc la capătul unei străzi, ca un monstru din filmele de groază ce țîșnește dintr-un dulap. Era un șir de aproape un kilometru de clădiri din cărămidă galbenă, legate între ele la întâmplare, remarcabile prin îngustimea celor câteva ferestre. Aceste clădiri înconjurau un edificiu vechi din piatră, suficient de solid ca să fi putut supraviețui din Evul Mediu. În jurul întregului perimetru se întindeau nu numai un zid din cărămidă, înalt de trei metri, ci și un șant pietruit, din care ieșeau stilpi ascuțiți din oțel inoxidabil, iar, în spatele acestuia, o împrejmuire ce susținea spirale de un metru și jumătate din sîrmă ghimpată, care străluceau în soare.

Semnară în registrul de la intrarea în închisoare, apoi fură îndrumați către o bancă roasă, ca să aștepte pînă cînd va fi adus Rommy. În acest răstimp, Arthur revăzu scrisoarea acuzatului, care ajunsese, după ce trecuse prin diferite mîini, la Curtea de Apel. Era compusă dintr-un talmeș-balmeș de mizgălituri, cu sublinieri în mai multe culori și cu un scris prea neregulat pentru a fi considerat măcar copilăresc. Doar privind scrisoarea, îți dădea seama că Rommy Gandolph era disperat și nebun.

Dragă domnule judecător,

Sînt în așteptarea EXECUȚIEI pentru o CRiMă care n-am CoMis-o. Zic că am făcut toate RecursuRile și că sentințele au fost împotriva mea, Chiar dacă SÎNT NEVINOVAT, avocatul care a făcut recurs zice că NU POATE să mă mai reprezinte, conform leGiLor FeDerale. ce pot să fac? ziua în care urmează să fiu executat este 23 mai!!!! nu pot să obțin o aminare sau altceva pînă nu obțin un habeus, dar n-am un Advocat care s-o facă. Ce pot să fac? nu poate Cineva de acolo să mă Ajute? O să fiu omorît și eu n-am făcut rău nimănui, nici în cazul

acela, nici altă dată despre care îmi amintesc AcuM.
AJUTAȚIMĂ. N-AM OMORÎT PE NIMENI niciodată!!!!

Curtea de Apel a Statelor Unite emisese un ordin, considerînd scrisoarea lui Rommy Gandolph drept o petiție corectă pentru atribuirea statutului federal de *habeas corpus* și pentru desemnarea unui avocat – și-l numiseră pe el, pe Arthur. Judecătorii agitau deseori bagheta lor magică la întâmplare, transformînd o broască lipsită de chef – un avocat foarte ocupat – într-un prinț *pro bono*, cu un client nou, pretențios și pe gratis, pe care era obligat să-l accepte, conform regulilor Curții. Unii ar fi putut considera numirea ca un compliment, Curtea solicitînd unui fost procuror, foarte respectat, să execute echivalentul legal al ultimei împărtașanii. Dar asta însemna un supliment oneros pentru cineva cu o viață și așa foarte încărcată.

În cele din urmă, fu strigat numele lui Rommy. Pamela și Arthur fură conduși în zona de detenție. Primul zăvor comandat electronic fu acționat, iar ușa cu geam rezistent la gloanțe și cu zăbrele din oțel se închise definitiv în urma lor, în timp ce mergeau în urma gardianului. Trecuseră mulți ani de cînd Arthur fusese ultima oară în interiorul pușcăriei, dar Rudyard era, în felul ei, în afara timpului. Nu și procedurile. Acestea, așa cum și le amintea, păreau că se schimbă la câteva zile. Autoritățile – adunarea legislativă a statului, guvernatorul, conducerea închisorii – încercau veșnic să întărească disciplina, să oprească pătrunderea de articole de contrabandă, să stăpînească bandele, să împiedice deținuții, bețivi notorii, să se îmbete. Întotdeauna apăreau noi formulare de completat, locuri noi în care trebuia să fie lăsați banii, cheile, telefoanele celulare – tot ce era interzis în clădire. Întotdeauna alta era poarta prin care se intra și, de fiecare dată, apărea o nouă metodă de percheziție.

Dar starea de spirit, atmosfera, oamenii – astea rămîneau veșnic aceleași. Vopseaua era proaspătă, podeaua lucea. Nu conta. Puteau să facă oricîtă curățenie voiau. Cu atît de mulți

oameni înghesuiți în celule atât de apropiate, cu câte un closet în fiecare celulă, aerul era impregnat de mirosul de excremente și de o duhoare specifică și mai puternică, ce-l ameți pe Arthur de cum pași aici, așa cum se întâmplase și cu ani în urmă.

Merseră pe un coridor jos, din cărămidă, și se apropiară de o ușă metalică, vopsită în verde, pe care scria: „Condamnați la moarte“. După ce intrară, fură conduși la camera avocaților, care nu era, de fapt, o cameră, ci două, un spațiu lat doar de un metru și jumătate, delimitat de un perete, ce avea în mijloc un gemuleț asemănător cu cel al cuștii casierilor de la punctele de plată de pe autostradă – un panou din sticlă, cu un jgheab din metal dedesubt, prin care puteau fi strecurate acte. Deși viola principiul confidențialității avocat – client, sistemul penitenciar câștigase dreptul de a ține un gardian în colțul încăperii, în partea deținutului.

Dincolo de fereastră stătea Rommy Gandolph, o apariție spectrală, cu piele cafenie și păr zburlit, pierdută în faldurile largi ale uniformei galbene purtate doar de deținuții care fuseseră condamnați la moarte. Brațele îi erau încatușate, de aceea trebuia să țină cu ambele mâini telefonul care-i permitea să converseze cu avocații. Stînd în partea rezervată lor, Arthur ridică receptorul și-l ținu între el și Pamela, în timp ce se prezentară.

– Sinteți primii avocați adevărați pe care-i am, le zise Rommy. Ceilalți erau avocați din oficiu. Cred că s-ar putea să am o șansă acum, cu avocați adevărați, mai spuse el, apoi se apropie de geam, ca să le explice situația grea în care se afla. Știți, sint următorul Om Galben care urmează să fie dus. Toți se uită la mine. De parc-aș fi altfel, doar pentru că urmează să mor în curînd.

Pamela se aplecă imediat către deschizătura pentru schimbul de documente și-l încurajă. Îi făgădui că vor obține chiar în ziua aceea o amîinare a execuției.

– Da, zise Rommy, pentru că sint nevinovat. N-am omorît pe nimeni. Vreau testul ADM, vedeți dacă pot să obțin așa ceva.

Testul ADN, la care se gîndiseră și ei în zilele acelea, nu însemna nici o speranță pentru Rommy, pentru că procuratura nu pretinsese niciodată că acesta ar fi lăsat la fața locului vreo dovadă identificabilă genetic – sînge, spermă, păr, bucați de piele sau salivă.

Fără nici un avertisment, Gandolph se holbă la Pamela.

– Ești frumoasă, așa cum mi-am închipuit cînd am vorbit la telefon. Gîndește-te, ai putea să te măriți cu mine.

Zimbetul care-i apăruse Pamelei pe față dispăru brusc.

– Omul trebuie să se însoare înainte să moară, nu? întrebă Rommy. Nu-i o idee bună?

„Grozav! își spuse Arthur. Acum am și concurenți!“

– Putem să ne căsătorim, îi spuse Rommy Pamelei. Am dreptul la vizite conjugale.

Judecînd după poziția ei țeapănă, chestia asta nu făcea parte din imaginea pe care și-o făcuse Pamela despre o avocată a apărării plină de spirit de sacrificiu. Arthur, care nu avea idee cum să înceapă discuția, luă repede sentința judecătorei Gillian Sullivan din 1992, prin care Rommy fusese condamnat la moarte, și începu s-o citească cu voce tare.

– Augus-ce? Cine-i asta? întrebă Rommy Gandolph.

– Augustus Leonidis, zise Arthur.

– Și-l cunosc? se miră Rommy, iar pleoapele îi tresăriră peste ochii închiși, chinuindu-se să plaseze într-un context oarecare numele respectiv.

– E unul dintre cei trei, îi răspunse liniștit Arthur.

– Care trei?

– Cei trei pe care procuratura susține că i-ai ucis. „Că ai mărturisit că i-ai ucis“, își spuse Arthur, dar nu era cazul să sublinieze aspectul asta, pentru moment.

– Mmmm... Nu cred că l-am cunoscut, spuse Rommy și clătina din cap, ca și cum nu și-ar fi amintit de-o întîlnire.